

Jagtejendom Nordvestsjælland

Ejer: Privatperson. Ønsker anonymitet

Adresse: anonym

Formålet har været at omlægge landbrugsejendommen til naturejendom med et stort jagtmæssigt potentiale.

Vurdering. Ejendommen indeholder en stor landskabelig skønhed qua topografien og tilstedeværelsen af gamle træer i de fredede diger bl.a. i skellet. Dette har været en perfekt ramme om den overvejende succesrige skovrejsning. I takt med træernes vækst vil ejendommen komme til at rumme tiltagende store herlighedsværdier. En skovrejsning, som forskønner ejendommen. Tiltag til øgning af strukturvariationen bør dog sikres.

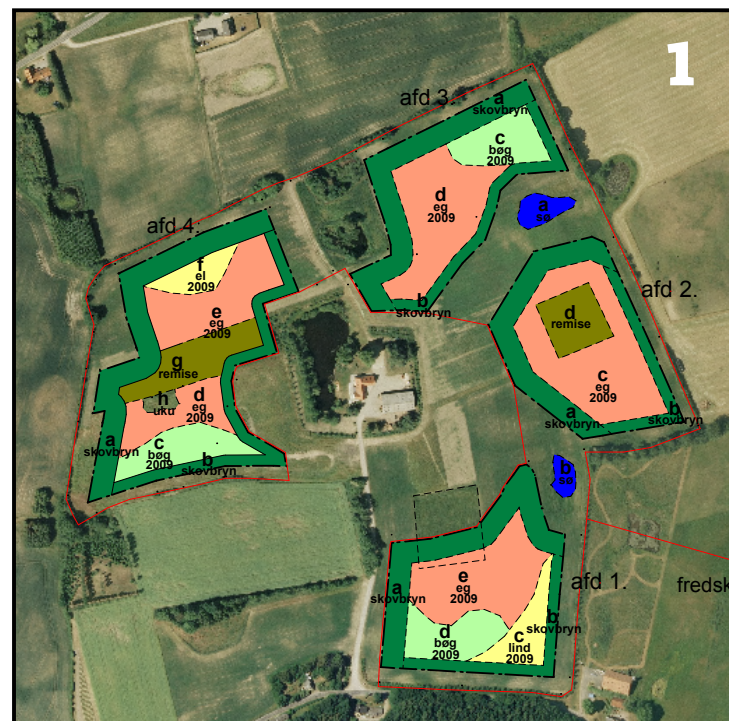

Indledning

Ejendommen er en privat tidligere landbrugsejendom på cirka 25 hektar. Omkring 2009 gennemførtes en skovrejsning på i alt cirka 9 hektar fordelt på 4 adskilte afdelinger med slette og græsarealer imellem (billed 1). Lokaltiteten er stærkt bakket og jordbunden er stærkt leret.

Landskab, udsigter og æstetik

Højdekurverne på billed 2 viser jo udprægede topografiske forskelle på ejendommen, som da også huser bakken "Slettensbjerg", som optager stort set ejendommens sydvestlige fjerdedel. Dels er "Slettensbjerg" synligt i landskabet – også fra gården (billed 3) – og dels er der en fantastisk flot og vidtstrakt udsigt fra toppen af "bjerget". Især er udsigten flot mod nord (billed 5) og mod sydvest (billed 4). Selv om toppen af bakken er lidt forblæst, bør væsentlige dele af disse udsigter ganske åbenlyst bevares. Endvidere er det vigtigt at blikket fra ejendommens bolig og have mod Slettensbjerg bevares uforstyrret (billed 3).

De tidligere beplantninger på Slettensbjerg er åbenlyst lavet med henblik på dels at skabe lidt læ og frodighed på den forblæste bakketop og dels samtidigt at bevare de flotte landskabsmalerier og udsigter fra toppen. Ejer har da også placeret "bord og stole" af store stammeskiver for enden af det bevoksede dige (billed xx), som strækker sig op til toppen af bjerget, så man kan sidde og nyde udsigten (billed 6). Omtalte dige og læhegn, som strækker sig fra foden af bjerget i øst til toppen, stjæler kun udsigten mod den syd for liggende skov, hvilket ikke er noget stort tab. Nordmannsgran bevoksningen, beliggende vestnordvest for toppen af Slettensbjerg, stjæler ej heller nogen stor udsigt, da jorder i den retning også er meget højt liggende og spærrer for et vidt udsyn. De smukkeste udsigter fra toppen af Slettensbjerg er mod sydvest og mod nord til nordøst. Disse udsigter er nu alle tilgængelige på trods af at der er to plantninger tæt på bakketoppen.

Man må dog desværre forvente, at den smukke udsigt mod det blødt bølgende landskab mod nord bliver ødelagt, når ege- og især bøgebevoksningerne i afdeling 4 vokser op. Ned mod beboelsen falder topografien og måske bliver det muligt mod nordnordøst at se hen over bøgebevoksningen. Men direkte mod nord er bøgeskovrejsningen trukket meget langt op ad Slettensbjergs skråninger og de vil indenfor

15 år fjerne udsigten mod nord (billed 5). Man kunne på denne skråning overveje via meget stærk tynding at skabe et mere åbent slettelandskab med spredte "sparekasse-bøge/ege" i denne del af bevoksningen og således bevare et delvist gennemblik. Det ville også skabe noget af den manglende strukturvariation i skovanlægget (se nedenfor om struktur og aldersvariation).

I lyset af de i øvrigt flotte forblivende udsigter, er tab af den nordlige udsigt måske tåleligt. Man kunne dog også overveje at friholde en transekt ned gennem afdeling 4 i nord-sydlig retning for beplantning, netop hvor skråningen er mest stejl. Dette ville bevare et lille "kig" mod nord fra Slettensbjerg. Når bøgeskoven er blevet høj ville det også skabe en imponerende slugt-lignende oplevelse, når man gik ind gennem denne tunnel med høje bøgetræer knejsende for toppen af skråningen. En sådan transekt kan dog altid senere etableres. Eller skabes nu og tilplanter med popler, som afdrives efter et antal årtier.

Toppen af Slettensbjerg er en meget blød bakke og den "syner ikke at så meget" som de reelle højdeforskelle kunne lægge op til (billed 3 og billed 7 i midten). En måde hvorpå man kan gøre "bjerget" mere markant er at plante høje træer direkte på toppen (med udsyn fra beboelsen). F.eks. poplen OP42 - evt. med punktvis samplantning af bøg. Gradvist kan poplen afvikles i takt med at bøgen vokser op. Høje træer på toppen af højdedrag gør sådanne mere landskabeligt markante og "knejsende" (skitse billed 8). Et argument mod en sådan markering af "bjergetoppen" er, at høje træer i vintermånederne meget vel kunne dække for solen sidst på dagen, som – set fra beboelsen – netop går ned bag Slettensbjerg. En sådan beplantning vil også delvist ødelægge rationaliteten i den nuværende kornavl på denne del af bjerget.

semi-solitære status i landskabet, således at disse ikke helt forsvinder bag de nye skovrejsningsbevoksninger. Omvendt er der et smukt vue fra vandhullet til beboelsen (billed 11). Det bør overvejes at tynde svagt blandt disse ældre hegstræer, så de i højere grad kommer til at udvikle sig fuldstændigt solitært ("sparekasse-ege") og ikke som et tæt hegn – dog især på de strækninger, hvor de optræder som "øjen-magnet". Disse ege-træer vil over de kommende årtier og århundreder blive mere og mere markante og identitetsgivende i landskabet og det tilfører ejendommen en meget stor æstetisk værdi at disse egetræer allerede er så forholdsvis store og gamle.

Også de bredt anlagte spor og vildtagre udenom om skovrejsningsklumperne langs ydre skel sikrer en afstand mellem disse gamle egetræer i skellet og de nye skovbevoksninger, således at de nye hurtigt fremvoksende skovtræer ikke kommer til at vokse op og ødelægge kronerne af de gamle landskabelige egetræer (billed 12).

I øvrigt har planlæggerne tænkt en smuk udsigt ned gennem "sletten" fra gården mod det østlige vandhul (billed 9 og 10), hvor gamle egetræer i skellet (fredet dige) kommer til at danne en tiltagende smuk baggrundskulisse for dette vue (billed 10). Her har man også forstået at bevare og bruge de allerede nu ældre egetræers smukke

Selve skovrejsningen

De 9 hektar skovrejsning blev fordelt på 4 skovstykker adskilt af brede stykker åbent land. Hovedtræarterne er forholdsvis rene bevoksninger af eg og bøg med blokvisse indblandinger. Der eksisterer en cirka 12 år gammel nåletræsremise midt i afdeling 4 (billed xx), og der er plantet nye rene nåletræsgrupper i midten af afdeling 2 og 4, som skjul for klovvildt og nattero for fasaner (billed 13). Skovbevoksningerne er ikke nærmere analyseret. Der er anlagt de obligatoriske 10-20 meter brede skovbryn hele vejen rundt om alle fire afdelinger (billed 14).

efter 15-25 år underplantes – ejendommen rummer faktisk selv et eksempel på, at dette skaber et meget anderledes skovbillede (nær toppen af Slettensbjerg med Nordmannsgran). Det kan overvejes at skabe kunstig variation i skovbillederne gennem en varieret behandling – se f.eks. analysen af "Alnarp Västerskog" til inspiration samt de øvrige betragtninger om speciel stærk hugst tæt på Slettensbjerg.

Struktur- og aldersvariation i skoven

Et af de enormt kedelige ting ved skovrejsning er, at alle bevoksninger er "ens" i alder. Og de udvikler sig synkront og på ethvert givet tidspunkt i udviklingen ligner de alle hinanden. Især unge løvtræbevoksninger er ikke særlig æstetisk spændende og manglen på "forprogrammeret" variation er nok den alvorligste mangel ved Slettensbjerg skovrejsning. Der er langt overvejende brugt eg og bøg med næsten ens lange omdriftsaldre. Man kunne have beriget variationen i oplevelse og struktur- og aldersudvikling ved at bruge lidt mere nåletræ eller hurtige arter som birk, rødell, poppel osv. Især *Abies grandis* ville kunne udvikle sig forholdsvis stabilt på den stedvis ganske fede lerjord. Poppelmonokulturer kunne

Afveksling mellem skov og åbne arealer?

Ejendommens skovrejsning udmærker sig i høj grad ved skabelse af et åbent "slettelandskab" imellem skovstykkerne og især rundt om ejendommen mod øst, syd og sydvest (billed 1, 7, 9, 10). Mod vest og nordvest og nord er skoven trukket tæt ind mod bygningerne og beboelsen (billed 17). Netop denne fordeling af åbent land sikrer at bygningerne dels kommer til at ligge i læ af skoven (som en regulær skovejendom), men at de ikke bliver "klemte inde" og knuget af skoven. Det giver masser af lys og sol til beboelsen, samt udsigt og mulighed for at studere vildtet på ret vide sletter.

I øjeblikket er store dele af de åbne arealer mellem skovstykkerne og sletten rundt om bygningerne tilsået med rødkløver og det antages at sletterne drives med høslet eller produktion af wrap. Netop på den store slette mod øst og syd, kunne man overveje at plante et eller få solitære træer for at understrege slettepræget – f.eks. robinie, valnød, rødeg eller lignenden. Der kunne anvendes en stor klumpplante (6-8 meter høj). Skovbykon kan rådgive herom.

Vej- og sti-system

Der er på forbilledlig vis anlagt veje rundt om alle fire afdelinger. Endvidere er der – specielt mod vest og indadtil på ejendommen – langs med mange af disse veje anlagt vildtagre. Dette gør ikke blot færdsel let, men det giver en rig æstetisk afveksling mellem lukket skov og åbent land og det giver rige muligheder for at studere vildtet og jage det effektivt både på drivjagter og fra Hochsitz. Der er sået græs på alle veje og græsset slås jævnlige for at holde det kort og lette transport på den ellers fedtede lerede jord samt for at sikre grønt og saftigt græs til vildtet i vinterhalvåret. De brede veje, som er anlagt mellem skovrejsningsbevoksningerne og skellene til naboerne hindrer også fremtidige problemer med overhængende grene og krav om beskæring osv. og er et meget nyttigt nabohensyn at tage på større ejendomme.

Bortset fra den gamle nåletræsremise i afdeling 4, er vejssystemet inde i bevoksningerne ikke studeret nærmere, men de lader til at være blevet anlagt mest ud fra et rationelt skovbehandlingssynspunkt og mindre under hensyn til oplevelse og æstetik. I den ældre nåletræsremise i afdeling 4 er anlagt snøede veje/stier som også holdes græsklædte og græsslåede. Disse snoninger giver spændende

gåture og ikke mindst fordi man kan overraske fasaner og rådyr på sporene.

Hvad angår mangel på "hyggelige stier" i de nyanlagte bevoksninger, er det dog en forholdsvis simpel sag med en smal grenknuser (eller blot ved opkvistning af træerne) at etablere nogle få slyngende "kratluskerstier" igennem de unge bevoksninger. Specielt tæt på beboelsen kunne dette åbne op for spændende oplevelser inde i ellers ret kedelige unge løvtræbevoksninger.

Vandmiljøer

Der var fra gammel tid to vandige miljøer på ejendommen, som kan iagttages helt tilbage til 1800-tallet. Den ene er en ganske pæn mindre sø umiddelbart ved siden af bebyggelsen (billed 3 og 17). I 1800 tallet var denne sø opdelt i to mindre søer (billed 21) – senere er der gravet ud, så de er samlet i den nuværende sø vest for gårdbygningerne. Søen ligger i en naturlig lavning. Denne sø er indlejret som en del af ejendommens have nu, men strækker sig ud mod de nye skovrejsningsstykker nord for gården (billed 3, 17).

Det andet gamle vandmiljø – beliggende nord for gården – er i højkantskortene fra 1800 tallet (billed 21) vist som et større vandhul med åben vandflade, som allerede på dette tidspunkt gennem åbne grøfter har

afvandet naboarealer og et vådbundsområde øst for ejendommen. På flyfotoet fra 1945 er de åbne grøfter nedlagt, idet der

går ubrudte marker hen over det gamle grøftestrøg (billed 23). Det er mindre sandsynligt at grøfterne skulle være blevet rørlagte, fordi der til erstatning for nævnte nordlige vandhul er dukket et vand- eller mosehul op hos naboen umiddelbart øst for skellet. Dette nye vandhul har opfanget vandet fra det øst for beliggende moseområde. Vandhullet nord for gården lader dog stadig til at have en åben vandflade i 1945 (billed 23). Hvad der konkret er sket siden 1945 er svært at vide, men i 2013 er det fordums åbne vandhul næsten helt groet til med pil, tagrør og lidt dunhammer og der ses kun punktvis en smule synligt vand. Der er plantet pil rundt om vandhullet undtagen mod øst, hvor jorden friholdes for vegetation ned til mosevandet. Kun på dette sted sker tilsyneladende en oprensning af tagrør-vegetationen (billed 22). Den lille blotlagte vandoverflade er kraftig begroet med andemad. Området er klassificeret som §3 område og er markeret som fredet naturområde i arealinfo.dk. Dette mosehul og et nyere mosehul beliggende umiddelbart ved siden af mod nord (op til skellet) har nok beskeden naturmæssig værdi – er pilekrat og ellers

tilvokset med tagrør. Måske er der, som ikke utypisk gennem 1900 tallet – sket en delvis opfyldning af mosehullet med diverse overskudsmateriale.

Ejer har dog gravet to nye vandhuller (billed 24, 29), som allerede har udviklet nogen naturlig vandvegetation. Det ene vandhul er beliggende tæt på det østlige skel, hvor for 100 år siden en åben grøft førte vand til det nuværende mosehul. Dette vandhul fødes altså af drænvand fra naboens marker (billed 24), hvor der tidligere har været mose i 1800-tallet (billed 21). På trods af at der altså er potentiale til eutrofiering, synes vandet klart. Der sås pletter med vandpileurt, svømmende vandaks, skavgræs, vandrøllike samt pletvis forekomster af vandpest og alger i disse vandhuller. Vandhullerne lader til at have en forholdsvis god vandkvalitet og økologisk værdi med et tåleligt næringsindhold.

På denne ejendom er det åbenlyst, at den "entreprenante" opgravning af vandhuller (hvor der ikke tidligere har været noget sådant) har skabt en naturtype og en naturkvalitet, som ikke er til stede i det gamle tilgroede og fredede mosehul mod nord.

Vildtpleje

Skovrejsningen er i ganske særlig grad anlagt m.h.p. at rumme en stor vildtbestand og de brede vildtagre rundt om skovstykkerne vil permanent sikre mulighederne for at brødføde en stor stående population af harer og klovvildt (billed 32). I øjeblikket er store dele af den sydlige skråning af Slettensbjerg også tilsået med forskellige vildtfoder-afgrøder (majs og chikorieblanding) - se billed 30. En stribe jordskokker til fasanerne var etableret langs med læbæltet (billed 30). Der er også opstillet foderautomater (billed 31).

Idet græsset på alle vejene slås med jævne mellemrum i vækstperioden, er der frisk græs til vildtet om vinteren og ikke tørre græstotter (billed 12, 18). Det antages også at dele af kløvermarkerne efterlades med uslået kløver til vinterfoder for vildtet. På nogle af slettearealerne er jorden efterladt til udvikling som brak, og på disse arealer dannes en tæt og høj vegetation (primært af agertidsel), hvor fuglevildt kan gemme sig og søge næring.

Nåletræsplantninger i afdeling 2 og 4 vil med tiden blive vigtige sovepladser for fasaner. Denne funktion opfyldes pt. af den ældre nåletræsremise midt i afdeling 4.

Effektiv jagt

Skovrejsningen er ikke bare delt op i 4 separate småskove med engstrøg imellem – der er også lavet kørespor og undertiden vildtlagre mellem skovbryn og skel til nabo. Dette muliggør mange steder en meget effektiv drivjagt – også med mulighed for at skyde langs med skel til naboer (billed 18). Dog er bredden af disse spor for smalle ved skellet mod nord og mod øst, hvad angår traditionel drivjagt, så ved disse afdelinger er man tvunget til at drive bort fra skellet. Også hvad angår Pürch og jagt fra Hochsitz er sporene i underkanten. Disse anlæg af spor vil på lang sigt også mindske hhv. hindre konflikter med naboer som følge af skygge og udhængende grene over naboernes jord. Dette er et endnu forholdsvis overset emne i skovrejsningsprojekter. Der er også opsat Hochsitz flere steder (billed 33).

En nøje populationspleje og fredning af udvalgte bukke/hjorte er muliggjort, fordi det er let at iagttage vildtet i kikkert på de brede engstrøg og på sletten rundt om bygningerne.

Gamle eller traditionelle driftsformer

Der er hverken eksisterende bevoksninger eller anlagt nye bevoksninger som peger mod gamle driftsformer.

Fortidsminder / historiske værdier

Lige bag laden findes en fredet gravhøj. Gravhøjen er kun godt 1 meter høj. Beskyttelseslinierne rundt om denne gravhøj har tidligere medført afvisning af en skovrejsningssag fra Brian Gades firma og disse beskyttelseslinier har altså også været en medvirkende årsag til de brede sletter øst for bygningerne. Der er gjort flere oldtidsfund på ejendommen.

32

33

Rekreation

Ejendommen er så udpræget lagt om til at blive en jagt-ejendom. Dette giver ejeren en stor rekreativ glæde som jæger samt glæde ved at se vildtet dagligt. Ejendommen indeholder jo også fra gammel tid vandhuller direkte ved beboelsen og omlægningen af disse til en stor og flot sø er et meget stort rekreativt aktiv for ejerne. Der er endvidere lavet skovbryn med mange buskarter rundt om alle skovstykker og efterårsløvet skiftende gule og røde farver fra buskarterne bliver også en mere og mere intensiv oplevelse. Endvidere er der to steder på ejendommen lavet borde/stole af store træstammer, så man kan nyde udsigten – dels fra toppen af Slettensbjerg og dels ved det østlige vandhul med et flot blik mod gården. Men der er ikke gjort noget specielt for at øge den rekreative værdi af skovstykkerne.

Biodiversitet

Specielt rundt om på Slettensbjerg og i den ældre nåletræsremise i afdeling 4 findes små økologiske nicher af stor naturværdi. For eksempel:

- * Gammel blandet løvskov og krat (billed 34).
- * To små grusgrave, som nu ligger uforstyrret hen og er delvis vildt tilvokset med træer og buske (billed 35, 36).
- * Stenkasser, som er opstået gennem landbrugets fjernelse af sten fra markerne gennem mange år (billed 38). Disse stendynger er af meget stor værdi for insekter, firben, tusser og anden mindre fauna.
- * Vandhul eller gammel brønd med sten omkring (billed 35).
- * Der er etableret små lysninger i en ældre Nordmannsgran kultur nær toppen af Slettensbjerg.
- * To-etageret Nordmannsgran (billed 15, 16)
- * Fredede diger med tjørn, slåen og typiske danske arter (billed 30, bagerst).

Ejendommens videre udvikling

Der er nu skabt en meget smuk ejendom med store herlighedsværdier. Der bør dog gøres tiltag til skabelse af strukturvariation på skovrejsningsarealet – det være sig punktvis tilplantning med popler/hybridlærk eller stærkt differentieret hugststyrke, som nævnt ovenfor under "Landskab". Også driften af sletterne kan gøres mere varieret – f.eks. kan der anlægges insektvolde, og udlægges brak i skiftende omdrifter blandt andet a.h.t. fuglevildtet. Endeligt kan man gøre sig overvejelser vedr. de æstetiske aspekter på "bjerget".

Taksigelse

Ejendomsanalyserne er finansieret af Naturstyrelsen, 15. Juni Fonden, Skovdyrkerne og SkovByKon. Vi takker varmt for projektmidlerne – uden hvilke projektet ikke havde kunnet gennemføres. Ejendomsanalyserne udgør et centralt kilde-materiale til vores kommende nye bog: "Skovrejsning, natur- og herlighedsværdier"

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

15. Juni Fonden

